C/2025/3194

2.7.2025

Avizul Comitetului Economic și Social European

Recomandările CESE privind propunerile de reformă și de investiții formulate în cadrul ciclului semestrului european 2024-2025

(aviz din proprie inițiativă)

(C/2025/3194)

Raportori: **Konstantinos DIAMANTOUROS**
Javier DOZ ORRIT
Luca JAHIER

Consilier	Olivier Cédric VAUZELLE (pentru coraportor)
Decizia Adunării Plenare	11.7.2024
Temei juridic	articolul 52 alineatul (2) din Regulamentul de procedură
Data adoptării în secțiune	15.4.2025
Data adoptării în sesiunea plenară	30.4.2025
Sesiunea plenară nr.	596
Rezultatul votului (pentru/ împotrivă/abțineri)	152/0/2

1. Concluzii și recomandări

UE trebuie să facă față simultan unor provocări geopolitice enorme în domeniul politicii externe, de securitate și apărare, cum ar fi agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei, declarațiile și acțiunile noii administrații a SUA în ceea ce privește comerțul, NATO, ambițiile teritoriale și alte domenii, precum și conflictele în curs de desfășurare din Orientul Mijlociu. În același timp, UE trebuie să îmbunătățească în mod semnificativ productivitatea și competitivitatea economiei sale, realizând totodată obiectivele Pactului verde și consolidând coeziunea socială prin Pilonul european al drepturilor sociale. Abordarea acestor provocări necesită un sprijin politic și civic puternic, participarea activă a societății civile organizate, o bună guvernanță, o mai mare unitate și integrare, precum și o apărare consecventă a valorilor democratice și a drepturilor omului, atât în interiorul, cât și în afara granițelor noastre. CESE consideră că trebuie mobilizate cât mai multe resurse financiare – publice și private, naționale și europene – pentru a atinge obiective bine definite în toate aceste domenii. Aceasta include prioritizarea bunurilor publice europene și consolidarea tuturor instrumentelor bugetare și financiare disponibile sau crearea unora noi, acolo unde este necesar.

1.1. *Măsurile de reformă și de investiții din statele membre, în special cele bazate pe recomandările specifice fiecărei țări pentru anul 2024*

CESE:

1.1.1. recunoaște că relevanța recomandărilor specifice fiecărei țări pentru abordarea provocărilor naționale din statele membre diferă de la o țară la alta și invită Comisia Europeană să formuleze recomandări mai bine adaptate de politici fiscale solide privind stabilitatea financiară, creșterea durabilă pe termen lung și competitivitatea, cheltuielile publice pentru servicii publice esențiale, servicii de interes general și politici sociale, precum și privind dubla tranziție verde și digitală. De asemenea, CESE solicită guvernelor să pună în aplicare în mod mai eficace investițiile și reformele propuse;

1.1.2. invită Comisia și statele membre să intensifice activitățile sistematice de comunicare și de sensibilizare cu privire la obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) în recomandările specifice fiecărei țări atunci când propunerile de investiții și de reformă sunt transpuse în acțiuni și măsuri concrete;

1.1.3. își reiterează solicitarea privind instituirea unui proces de consultare structurat la nivel european, cu proceduri de consultare formalizate care să fie mai armonizate și mai transparente;

1.1.4. subliniază că Comisia ar trebui să își continue dialogul structural cu partenerii sociali și cu organizațiile societății civile (OSC) de la nivel național. Comisia ar trebui să solicite statelor membre să furnizeze un rezumat al consultărilor cu părțile interesate;

1.1.5. solicită ca principiul parteneriatului reformat să fie inclus în semestrul european ([1]).

1.2. ***Planurile bugetar-structurale pe termen mediu și noul cadru de guvernanță economică al UE***

1.2.1. Prin urmare, CESE solicită Comisiei să elaboreze, în cadrul unui regulament al UE, orientări clare și armonizate pentru statele membre cu privire la modalitățile de a implica părțile interesate în mod obligatoriu, sistematic, structural și semnificativ. Aceste orientări ar permite reglementarea ulterioară la nivel național a unui proces formal de consultare. Comisia ar trebui să facă din calitatea implicării părților interesate un criteriu pentru aprobarea planului național.

1.2.2. Metoda de evaluare de către Comisia Europeană a planurilor bugetar-structurale pe termen mediu ale statelor membre ar trebui analizată în continuare, în special în ceea ce privește conformitatea cu cerințele referitoare la noi investiții și reforme atunci când statele membre solicită prelungirea perioadei de ajustare de la patru la șapte ani.

1.3. ***Punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor prevăzute în planurile naționale de redresare și reziliență (PNRR)***

CESE:

1.3.1. consideră că Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) joacă în prezent un rol esențial în sprijinirea investițiilor și a reformelor. Cu toate acestea, încă trebuie rezolvate mai multe probleme legate de punerea în aplicare a instrumentului înainte ca acesta să ajungă la termen;

1.3.2. solicită îmbunătățirea coordonării, a planificării și a alocării resurselor pentru a depăși întârzierile, precum și pentru a raționaliza procesele. De asemenea, Comitetul solicită statelor membre să ofere acces la formare personalului administrativ și să asigure consolidarea capacităților pentru a îmbunătăți gestionarea proiectelor și procesele administrative. În plus, CESE ([2]) a subliniat necesitatea unor informații mai bune, prompte și consecvente cu privire la progresele înregistrate de planurile naționale de redresare și reziliență;

([1]) Sprijinul acordat de Fondul social european partenerilor sociali în perioada 2007-2013, Regulamentul (UE) 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de coeziune, Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil, migrație și integrare, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului de sprijin financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize (JO L 231, 30.6.2021, p. 159), Avizul exploratoriu al CESE pe tema „Consolidarea orientării către rezultate a politicii de coeziune post-2027 – provocări, riscuri și oportunități” (JO C, C/2025/2018, 30.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2018/oj) și Raportul de evaluare „Evaluarea la jumătatea perioadei a Mecanismului de redresare și reziliență” privind codul de conduită și discuțiile cu părțile interesate în cadrul conferinței CLRE și publicarea documentului său *„Top level decision – Local consequences: The European Semester explained”*, la 2 decembrie 2024.

([2]) Raportul de evaluare al CESE privind *Evaluarea la jumătatea perioadei a Mecanismului de redresare și reziliență.*

1.3.3. insistă asupra necesității de a asigura transparența cu privire la destinatarii finali ai fondurilor și a solicitat Comisiei și guvernelor naționale să simplifice procedurile, să reducă birocrația și să ofere sprijin pentru a se asigura că planurile sunt executate în mod eficace și prompt ([3]);

1.3.4. solicită ca următorul raport anual privind MRR să includă o analiză tematică a implicării partenerilor sociali, a OSC, a parlamentelor naționale și a autorităților locale și regionale ([4]);

1.3.5. solicită prelungirea termenului-limită pentru cheltuirea fondurilor MRR, cel puțin până la următorul cadru financiar multianual (CFM) din 2028, dacă devine clar că neprelungirea acestuia ar duce la o pierdere de fonduri ([5]);

1.3.6. subliniază necesitatea de a se clarifica definiția privind jaloanele și țintele și de a se garanta fiabilitatea informațiilor furnizate de statele membre ([6]). Comitetul subliniază necesitatea de a se acorda o atenție mai mare elaborării proiectelor transfrontaliere.

1.4. ***Nevoi de investiții pentru a răspunde provocărilor actuale și viitoare***

1.4.1. CESE consideră că îmbunătățirea capacității de finanțare a UE, așa cum se propune în raportul privind viitorul competitivității europene, ar necesita mult mai mult decât marja de manevră bugetară existentă în fiecare stat membru și decât volumul și structura actualului CFM. CESE reiterează necesitatea creării unui fond pentru investiții strategice ([7]), echivalent ca dimensiune cu MRR, care să acorde prioritate finanțării bunurilor comune europene și investițiilor naționale în conformitate cu principalele priorități europene în materie de politici. Noua inițiativă InvestAI și viitorul Fond pentru competitivitate anunțat, în cadrul unui CFM mai solid și mai coerent, reprezintă progrese în acest domeniu. În același timp, CESE subliniază nevoia de a spori rapid mobilizarea masivă a economiilor private prin finalizarea uniunii piețelor de capital (redenumită recent „uniunea economiilor și a investițiilor") și de a crește capacitatea financiară a BEI.

1.5. ***Un semestru european revizuit și mai puternic***

1.5.1. Semestrul european a devenit un instrument robust și consacrat pentru guvernanța economică și coordonarea UE cu statele membre și este în curs de dezvoltare. Intrarea în vigoare a cadrului revizuit de guvernanță economică al UE, legăturile deja anunțate între Instrumentul de coordonare a competitivității și semestru, propunerea inițială de posibile legături cu semestrul în ceea ce privește cheltuielile viitoare ale următorului CFM și cel puțin o parte din viitorul Fond de coeziune sunt semne suplimentare ale progreselor din acest domeniu. La fel ca anularea, în decembrie 2024, a Strategiei anuale privind creșterea durabilă (SACD) pentru 2025, toate acestea evidențiază necesitatea unei actualizări aprofundate a procesului.

1.5.2. CESE solicită Comisiei să revizuiască de urgență structura și calendarul semestrului pentru a asigura viitoarele interconexiuni cu instrumentul de coordonare a competitivității, din rațiuni de transparență și pentru a permite tuturor actorilor implicați (instituțiile UE, guvernele naționale, parlamentele, autoritățile locale, partenerii sociali și OSC) să fie pregătiți să își îndeplinească pe deplin rolurile care le revin în cadrul semestrului european.

([3]) Curtea de Conturi – Descărcarea de gestiune acordată Comisiei pentru 2023: Audiere cu comisarii Valdis Dombrovskis și Paolo Gentiloni cu privire la MRR (Comisia pentru control bugetar – Parlamentul European – 12 noiembrie 2024)[1] Parlamentul European – *The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility*.

([4]) În conformitate cu Avizul Comitetului European al Regiunilor ECON-VII/037 pe tema *„Evaluarea la jumătatea perioadei a Planului european de redresare post-COVID (Mecanismul de redresare și reziliență)"* (adoptat în octombrie 2024) (JO C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([5]) În conformitate cu Avizul Comitetului European al Regiunilor ECON-VII/037 pe tema *„Evaluarea la jumătatea perioadei a Planului european de redresare post-COVID (Mecanismul de redresare și reziliență)"* (adoptat în octombrie 2024) (JO C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([6]) Curtea de Conturi – Descărcarea de gestiune acordată Comisiei pentru 2023: Audiere cu comisarii Valdis Dombrovskis și Paolo Gentiloni cu privire la MRR (Comisia pentru control bugetar – Parlamentul European – 12 noiembrie 2024)[1] Parlamentul European – *The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility*.

([7]) Avizul Comitetului Economic și Social European – Un fond de investiții al UE pentru reziliență economică și competitivitate durabilă (aviz din proprie inițiativă) (JO C, C/2024/6862, 28.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6862/oj).

1.5.3. CESE propune ca, în cadrul Semestrului european, Comisia Europeană să aplice indicatorii inerenți abordării privind o economie a bunăstării pentru a evalua starea fiecărui stat membru, astfel încât să ofere o imagine mai cuprinzătoare.

2. **Introducere**

2.1.1. Prezentul aviz din proprie inițiativă face parte dintr-un pachet, împreună cu un raport de informare, și reprezintă o continuare a activității Grupului ad-hoc privind semestrul european (GSE) al CESE: consultarea consiliilor economice și sociale naționale, a partenerilor sociali și a OSC din statele membre ale UE pe teme-cheie ale semestrului european. Prezentul aviz completează raportul de informare, care colectează opiniile partenerilor sociali și ale OSC din statele membre cu privire la propunerile naționale de reformă și de investiții și la punerea lor în aplicare (ciclul semestrului european 2024-2025) prin includerea recomandărilor, a concluziilor și a propunerilor de politică ale CESE bazate pe rezultatele consultării părților interesate prezentate în raport.

2.1.2. Datorită acestui exercițiu, CESE își continuă activitatea de promovare a unui semestru european și a unui cadru de guvernanță economică mai participative, cu o mai mare asumare a responsabilității la nivel național și cu o mai mare implicare a societății civile organizate. Participarea largă sprijină procesul decizional bazat pe dovezi și legitimitatea democratică și extinde sprijinul public pentru politici transformatoare și schimbări sistemice.

3. **Context**

3.1.1. Prezentul aviz din proprie inițiativă se concentrează în primul rând pe reformele și măsurile de investiții ale statelor membre, în special pe cele bazate pe recomandările specifice fiecărei țări pentru anul 2024 și punerea lor în aplicare. Ca parte a pachetului de primăvară al semestrului european 2024, Comisia a propus în luna iunie proiecte de recomandări specifice fiecărei țări pentru anul 2024, pe care Consiliul le-a adoptat cu modificări minore în iulie 2024. Aceste recomandări specifice fiecărei țări cuprind: (i) o recomandare privind politica fiscal-bugetară (CSR1); (ii) o recomandare privind punerea în aplicare a MRR și a programelor politicii de coeziune ([8]) (CSR2); (iii) recomandările CSR3 și CSR4, care vizează alte priorități de politică restante sau particularități ale statelor membre. Aproximativ două treimi dintre recomandările emise în cadrul CSR3 și CSR4 au vizat politici de consolidare a piețelor muncii prin educație și investiții în competențe, de promovare a tranziției verzi și a altor politici legate de energie și de abordare a problemelor de competitivitate nesoluționate. În al doilea rând, prezentul aviz din proprie inițiativă se concentrează asupra planurilor bugetar-structurale pe termen mediu, componenta centrală a noului cadru de guvernanță economică ([9]). În cadrul acestor planuri, statele membre își stabilesc obiectivele bugetare, reformele și investițiile prioritare ([10]), precum și măsurile de remediere a eventualelor dezechilibre macroeconomice în cursul unei perioade de ajustare bugetară.

3.1.2. În acest sens, CESE solicită proceduri permanente și structurate pentru consultarea partenerilor sociali și a OSC la elaborarea planurilor naționale ([11]). Mai mult, articolul 11 din Regulamentul privind noul cadru de guvernanță economică ([12]) încurajează statele membre să consulte partenerii sociali, autoritățile regionale, OSC și alte părți interesate naționale relevante atunci când elaborează planurile, în conformitate cu cadrele juridice naționale. În ceea ce privește ciclul semestrului european 2025, având în vedere perioada scurtă de pregătire a primului set de planuri bugetar-structurale naționale pe termen mediu, statele membre pot – fără a fi obligate – să efectueze astfel de consultări. Ele vor trebui să consulte părțile interesate naționale pentru dezvoltarea tuturor planurilor viitoare, deși nu au fost stabilite criterii de calitate pentru consultări. În al treilea și ultimul rând, prezentul aviz din proprie inițiativă analizează progresele înregistrate în punerea în aplicare a reformelor și investițiilor prevăzute în PNRR-uri ([13]).

([8]) Inforegio – Noua politică de coeziune.

([9]) Comunicarea Comisiei Europene – *Semestrul european 2025: noul cadru de guvernanță economică prinde contur* (26 noiembrie 2024).

([10]) Reformele și investițiile răspund atât principalelor provocări identificate în contextul semestrului european, cât și priorităților comune ale UE.

([11]) Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului [COM(2023) 240 final – 2023/0138 (COD)], propunerea de regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1467/97 privind accelerarea și clarificarea aplicării procedurii de deficit excesiv [COM(2023) 241 final – 2023/0137 (CNS)], propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2011/85/UE privind cerințele referitoare la cadrele bugetare ale statelor membre [COM(2023) 242 final – 2023/0136 (NLE)] (JO C, C/2023/880, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

([12]) Regulamentul (UE) 2024/1263 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2024 privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului (JO L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([13]) Mecanismul de redresare și reziliență – Comisia Europeană.

4. **Observații generale**

4.1. ***Măsurile de reformă și de investiții din statele membre, în special cele bazate pe recomandările specifice fiecărei țări pentru anul 2024, și punerea în aplicare a acestor măsuri***

4.1.1. Relevanța recomandărilor specifice fiecărei țări în statele membre pentru abordarea provocărilor naționale diferă de la un stat membru la altul, iar CESE solicită Comisiei să acorde o atenție deosebită recomandărilor adaptate privind politicile bugetare solide pentru stabilitate financiară și creșterea pe termen lung, cheltuielile publice, sustenabilitatea serviciilor publice și a serviciilor de interes general, o mai bună coordonare instituțională, îmbunătățirea politicilor sociale (în special în domenii precum sănătatea, dezvoltarea competențelor, inegalitățile și incluziunea), precum și dubla tranziție verde și digitală (în special prin integrarea obiectivelor de mediu în politicile publice). De asemenea, ar trebui să se pună accent pe impozitare pentru a sprijini aceste reforme și tranziții. CESE solicită să se acorde prioritate provocărilor economice actuale, cum ar fi cele legate de locuințe, protecția socială, costul vieții și cheltuielile cu energia, precum și problemelor structurale care subminează competitivitatea UE, cum ar fi reglementarea excesivă și procedurile de autorizare de lungă durată. CESE solicită, de asemenea, guvernelor naționale să pună în aplicare investițiile și reformele propuse în aceste recomandări specifice fiecărei țări în mod mai eficace și mai sistematic, prin intermediul unei planificări strategice pe termen lung.

4.1.2. CESE observă diferențe între statele membre în ceea ce privește modul în care ODD sunt integrate în recomandările specifice fiecărei țări și invită Comisia și statele membre să intensifice activitățile sistematice de comunicare și de sensibilizare cu privire la aceste obiective atunci când propunerile de investiții și de reforme sunt transpuse în acțiuni și măsuri concrete. Înțelegerea mai bună a ODD de către public ar crea oportunități semnificative pentru a asigura o abordare cuprinzătoare a dezvoltării durabile. CESE subliniază necesitatea reformării semestrului european pentru a dirija și a sprijini mai bine punerea în aplicare a obiectivelor și a țintelor UE stabilite, de exemplu, în Pactul verde european, Pilonul european al drepturilor sociale și Pactul ONU pentru viitor adoptat în septembrie 2024 ([14]), precum și a stimulării nivelului actual scăzut al competitivității UE. CESE este de acord că obiectivele cuprinzătoare și țintele clare și ambițioase pentru punerea în aplicare a ODD ar permite să se evalueze, în contextul semestrului european, dacă politicile și investițiile existente sunt eficace și conduc la progrese în direcția corectă sau dacă sunt necesare reforme și investiții suplimentare pe care procesul le poate recomanda ulterior ([15]). Prin urmare, CESE consideră, de asemenea, că este necesar să se regândească abordarea actuală a analizei decalajelor aplicată semestrului european.

4.1.3. Scopul general al consultării partenerilor sociali și a OSC este de a lua decizii cu privire la direcția politicii sociale și economice în următorii ani. Subiectele discutate în cadrul semestrului european sunt, în general, cele care prezintă cea mai mare relevanță pentru SCO. Pe de o parte, părțile interesate naționale pot contribui cu expertiza lor și, pe de altă parte, pot propune măsuri importante. În prezent, deși există multe mecanisme de participare, ele nu permit un dialog real și, adesea, nu reușesc să ducă la acțiuni concrete ca urmare a problemelor semnalate, ceea ce creează frustrare. CESE își reiterează solicitarea privind legiferarea la nivel european a unui proces de consultare structurat, cu proceduri de consultare formalizate care să fie mai armonizate și mai transparente. Scopul acestei proceduri este de a asigura implicarea partenerilor sociali și a OSC în procesul decizional în mod sistematic, mai rapid, mai substanțial și mai eficace. De asemenea, ar trebui să se asigure consultarea părților interesate cu privire la modul în care au fost utilizate contribuțiile lor și la motivul luării deciziilor.

4.1.4. În același timp, Comisia ar trebui să își continue dialogul structural cu partenerii sociali și cu OSC de la nivel național. Comisia ar trebui să solicite statelor membre să furnizeze un rezumat detaliat al consultărilor cu părțile interesate. Nu în ultimul rând, CESE solicită ca principiul parteneriatului reformat să fie inclus în semestrul european ([16]).

([14]) https://www.un.org/en/summit-of-the-future/pact-for-the-future.

([15]) A European Agenda To Navigate Uncertain Times – How to steer the EU towards wellbeing for all now and in the future – MERGE (mergeproject.eu).

([16]) Sprijinul acordat de Fondul social european partenerilor sociali în perioada 2007-2013, Regulamentul 2021/1060, Avizul exploratoriu al CESE pe tema „Consolidarea orientării către rezultate a politicii de coeziune post-2027 – provocări, riscuri și oportunități” (JO C, C/2025/2018, 30.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2018/oj) și Raportul de evaluare pe tema „Evaluarea la jumătatea perioadei a Mecanismului de redresare și reziliență” privind codul de conduită și discuțiile cu părțile interesate în cadrul conferinței CLRE și publicarea documentului său *„Top level decision – Local consequences: The European Semester explained”*, la 2 decembrie 2024.

4.2. ***Planurile bugetar-structurale pe termen mediu și noul cadru de guvernanță economică al UE***

4.2.1. În ceea ce privește conținutul planurilor actuale, în general persistă îndoiala dacă măsurile propuse sunt suficiente pentru a face față provocărilor cu care se confruntă statele membre, cum ar fi dubla tranziție, inovarea și competitivitatea durabilă, precum și provocărilor geopolitice și structurale în ceea ce privește securitatea și apărarea, autonomia strategică, demografia, energia, infrastructura, protecția socială, coeziunea socială și serviciile de îngrijire. În plus, impactul pe care principalele concluzii ale raportului Letta ([17]) și raportului privind viitorul competitivității europene îl vor avea asupra noului program de lucru al Comisiei ar trebui, în opinia CESE, să conducă la posibilitatea de a introduce modificări în conținutul planurilor bugetar-structurale naționale, cu condiția respectării parametrilor macroeconomici care garantează sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu și lung.

4.2.2. În pofida solicitării sale, și anume ca reprezentanții SCO să aibă un rol garantat în proiectarea și punerea în aplicare a politicilor economice, sociale și în domeniul ocupării forței de muncă care urmează să fie incluse în planurile bugetar-structurale pe termen mediu ([18]), CESE a observat că, în multe state membre, părțile interesate nu au avut acces la conținutul planului național înainte ca acesta să fie transmis Comisiei sau înainte de transmiterea evaluării acestor planuri de către Comisie, în pofida faptului că acestea constituie reperul în materie de politici pentru politicile economice și bugetare ale statelor membre, precum și pentru reformele și investițiile prioritare pentru următorii patru până la șapte ani. Părțile interesate naționale pot contribui cu expertiza proprie și, de asemenea, pot propune măsuri adecvate care să reflecte realitatea de pe teren. Situația este și mai problematică dacă luăm în considerare că asumarea la nivel național a angajamentelor prezentate în planuri, unul dintre factorii cei mai în măsură să asigure punerea lor în aplicare, poate fi realizată numai dacă actorii politici și sociali au avut posibilitatea de a participa la elaborarea planurilor prin procese de consultare formale. Acest lucru ar trebui, de asemenea, să fie asigurat și în cazul activării clauzei derogatorii generale.

4.2.3. Prin urmare, aceleași părți interesate și CESE își reiterează solicitarea adresată Comisiei de a elabora un regulament al UE privind modul de implicare a partenerilor sociali și a OSC în procesul semestrului european și în cadrul de guvernanță economică al UE. Acest regulament ar defini principiile și caracteristicile de bază ale procesului de participare care ar trebui respectate în procedurile statelor membre ([19]).

4.3. ***Punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor prevăzute în planurile naționale de redresare și reziliență***

4.3.1. În ceea ce privește posibilitatea ca guvernele naționale să poată absorbi fondurile MRR până la 31 august 2026, multe părți interesate au îndoieli dacă guvernele vor reuși în acest demers pe deplin sau în mod corect. Există riscul ca fondurile corespunzătoare să fie utilizate ineficient, în detrimentul calității și al eficacității proiectelor și operațiunilor desfășurate cu sprijinul MRR. Există riscul să se piardă fonduri substanțiale dacă guvernele nu intensifică ritmul punerii în aplicare a reformelor și a investițiilor prevăzute în PNRR-uri. Deși s-au înregistrat progrese în ceea ce privește absorbția fondurilor și punerea în aplicare a PNRR, există încă o necesitate urgentă ca acestea să fie accelerate. Această situație se datorează în special capacității administrative insuficiente la nivel național și local, ineficienței, problemelor de transparență, problemelor de guvernanță și lipsei de planificare și de resurse adecvate în punerea în aplicare a PNRR. De asemenea, au fost identificate și alte motive pentru întârzierile în punerea în aplicare, cum ar fi lipsa de inițiativă din partea sectorului privat, termenele nerealiste și coordonarea fragmentată între agențiile guvernamentale, incapacitatea proiectelor mici de a atrage fonduri suficiente, lipsa resurselor și termenele rigide care conduc la întârzieri din cauza procedurilor birocratice, pregătirea inadecvată a reformelor, lipsa consultării cu părțile interesate, fapt care conduce la pregătirea insuficientă a reformelor, lipsa unor calendare pentru punerea în aplicare a proiectelor, precum și întârzieri provocate de pregătirea îndelungată a propunerilor legislative și a procedurilor de achiziții publice.

([17]) Enrico Letta – raportul la nivel înalt *Much More Than A Market* („Mult mai mult decât o piață").

([18]) Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului [COM(2023) 240 final – 2023/0138 (COD)], propunerea de regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1467/97 privind accelerarea și clarificarea aplicării procedurii de deficit excesiv [COM(2023) 241 final – 2023/0137 (CNS)], propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2011/85/UE privind cerințele referitoare la cadrele bugetare ale statelor membre [COM(2023) 242 final – 2023/0136 (NLE)] (JO C, C/2023/880, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

([19]) Avizele CESE pe tema „Propuneri de reformă și de investiții și punerea lor în aplicare în statele membre – care este opinia societății civile organizate?"*(Ciclul semestrului european 2023-2024)* (JO C, C/2024/4054, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4054/oj), *„Recomandările CESE pentru o reformă solidă a semestrului european"* (JO C 228, 29.6.2023, p. 1) și, respectiv, *„Noi norme de guvernanță economică adecvate pentru viitor"* (JO C, C/2023/880, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

4.3.2. Prin urmare, este esențial ca toți partenerii sociali și economici să fie consultați și ascultați și să se asigure o informare publică completă și o comunicare adecvată. CESE solicită îmbunătățirea coordonării, a planificării și a alocării resurselor pentru a depăși întârzierile, proceduri raționalizate, inclusiv reducerea documentației inutile și adoptarea de soluții digitale. De asemenea, Comitetul solicită statelor membre să ofere acces la formare personalului administrativ și să asigure consolidarea capacităților pentru a îmbunătăți gestionarea proiectelor și procesele administrative. În plus, CESE ([20]) a subliniat necesitatea unor informații mai bune, prompte și consecvente cu privire la progresele înregistrate de planurile naționale de redresare și reziliență.

4.3.3. CESE insistă asupra necesității de a asigura transparența cu privire la destinatarii finali ai fondurilor și a solicitat Comisiei și guvernelor naționale să simplifice procedurile, să reducă birocrația și să ofere sprijin pentru a se asigura că planurile sunt executate în mod eficace și prompt. De asemenea, solicită o mai mare transparență în viitor cu privire la destinatarii finali ([21]). Statele membre au publicat o listă cu peste 100 dintre principalii destinatari și, în unele cazuri, primii 10 din top sunt din sectorul public ([22]). O mai mare transparență ar face posibilă cunoașterea listei complete a destinatarilor fondurilor PNRR. Comisia ar trebui să modifice definiția, care nu este inclusă în regulament, ci în orientări ([23]). Fluxul fondurilor MRR trebuie să fie transparent și trasabil pentru a garanta că aceste resurse sunt utilizate în mod eficient. Atunci când sunt implicați bani publici, informațiile ar trebui să fie armonizate.

4.3.4. CESE solicită ca următorul raport anual privind MRR să includă o analiză tematică a implicării partenerilor sociali, a OSC, a parlamentelor naționale și a autorităților locale și regionale ([24]).

4.3.5. Comitetul solicită o prelungire a termenului-limită de cheltuire a fondurilor MRR dacă devine clar că neprelungirea acestuia ar duce la o pierdere de fonduri ([25]). Este nevoie de mai multă flexibilitate în modul în care sunt puse în aplicare planurile naționale. Există un decalaj între negocierea CFM și încheierea oficială a MRR. În mod ideal, sfârșitul MRR ar trebui aliniat cu noul CFM, ceea ce ar acorda statelor membre mai mult timp pentru realizarea investițiilor și reformelor planificate. În plus, CESE a observat că, în mai multe state membre, SCO este în favoarea utilizării abordării bazate pe performanță a MRR pentru CFM, iar această abordare ar fi o soluție acceptabilă pentru lipsa de progrese în ceea ce privește obiectivele noastre comune. Ea ar trebui însă să fie însoțită de o garanție a flexibilității aplicării și de norme obligatorii, pentru a garanta că statele membre respectă regulile, urmărind atât atractivitatea, cât și forța executorie. În orice caz, CESE recomandă să se evite centralizarea inutilă și sarcinile suplimentare în cazul tuturor programelor, să se păstreze metodologia specifică care a asigurat reușita principalelor programe ale UE (cum ar fi programele politicii de coeziune) și principiul parteneriatului care asigură implicarea adecvată a părților interesate relevante.

4.3.6. CESE subliniază necesitatea de a se clarifica definiția privind jaloanele și țintele, de a defini mai bine instrumentele și indicatorii de evaluare și de a se garanta fiabilitatea informațiilor furnizate de statele membre ([26]). Comitetul subliniază că trebuie, de asemenea, să ne concentrăm mai mult asupra elaborării proiectelor transfrontaliere.

4.3.7. Nu în ultimul rând, Comitetul insistă asupra faptului că MRR trebuie să fie un exemplu de succes. SCO evidențiază câteva învățăminte desprinse din MRR care ar putea fi aplicate și altor instrumente financiare ale UE. Este vorba despre diverse subiecte, precum birocrația și procedurile raționalizate, implicarea partenerilor sociali naționali și a OSC, flexibilitatea implementării instrumentului, necesitatea unei mai bune coordonări, precum și planificarea și monitorizarea unui astfel de instrument.

([20]) Raportul de evaluare *„Evaluarea la jumătatea perioadei a Mecanismului de redresare și reziliență”*.

([21]) Curtea de Conturi – Descărcarea de gestiune acordată Comisiei pentru 2023: Audiere cu comisarii Valdis Dombrovskis și Paolo Gentiloni cu privire la MRR (Comisia pentru control bugetar – Parlamentul European – 12 noiembrie 2024)[1] Parlamentul European – *The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility*.

([22]) Parlamentul European – The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility funds.

([23]) Curtea de Conturi – Raportul special nr. 13/2024 (septembrie 2024): **„Recomandarea 1 – Să se asigure o aplicare coerentă a definiției privind «destinatarul final».** Comisia ar trebui să se asigure că statele membre înțeleg în același mod ce anume constituie un «destinatar final» și că aplică definiția acestui termen în mod consecvent”.

([24]) În conformitate cu Avizul Comitetului European al Regiunilor ECON-VII/037 pe tema *„Evaluarea la jumătatea perioadei a Planului european de redresare post-COVID (Mecanismul de redresare și reziliență)”* (JO C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([25]) În conformitate cu Avizul Comitetului European al Regiunilor ECON-VII/037 pe tema *„Evaluarea la jumătatea perioadei a Planului european de redresare post-COVID (Mecanismul de redresare și reziliență)”* (JO C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([26]) Curtea de Conturi – Descărcarea de gestiune acordată Comisiei pentru 2023: Audiere cu comisarii Valdis Dombrovskis și Paolo Gentiloni cu privire la MRR (Comisia pentru control bugetar – Parlamentul European – 12 noiembrie 2024)[1] Parlamentul European – *The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility*.

4.4. ***Nevoi de investiții pentru a răspunde provocărilor actuale și viitoare***

4.4.1. CESE este de acord cu analiza și concluziile raportului privind viitorul competitivității europene ([27]) în ceea ce privește modul în care UE ar trebui să facă față multiplelor provocări actuale ([28]), punând capăt deficitului grav de investiții din economia europeană din ultimele decenii și stimulând competitivitatea durabilă. Acest lucru este însă cu atât mai dificil de realizat cu cât multe state membre trebuie să își reducă deficitele publice și nivelul datoriei prin planurile bugetar-structurale naționale stabilite în noul cadru de guvernanță macroeconomică al UE. Singura modalitate de a asigura compatibilitatea acestor obiective și politici și de a garanta finanțarea lor adecvată cuprinde două aspecte. În primul rând, trebuie să coordonăm mai bine investițiile naționale și să le consolidăm cu orientări politice europene. Acest lucru necesită consolidarea semestrului european și îmbunătățirea modului în care funcționează. În al doilea rând, trebuie să sporim capacitatea de finanțare a UE, cu restructurări și majorări substanțiale în următorul CFM, luând în considerare și crearea unui fond pentru investiții strategice, și acordând prioritate finanțării bunurilor comune europene și investițiilor naționale care reflectă principalele priorități politice europene. De asemenea, ar trebui să creștem capacitatea de finanțare a BEI printr-o nouă versiune îmbunătățită a programelor specifice InvestEU (cum ar fi inițiativa InvestAI și Fondul european pentru competitivitate anunțat).

4.4.2. Contradicția dintre necesitatea de a face față concomitent unei creșteri pronunțate a investițiilor și nevoii de a reduce nivelul datoriilor, fără a afecta negativ politicile de coeziune socială, necesită și acțiuni privind veniturile fiscale. În opinia CESE, politica economică europeană ar trebui să includă orientări pentru promovarea unei impozitări adecvate, echitabile și mai coordonate la nivelul UE care să contribuie la promovarea creșterii economice, ceea ce, la rândul său, să se poată traduce într-o creștere durabilă a veniturilor publice. În plus, aceste orientări fiscale ar trebui să fie adaptate fiecărui stat membru, ținând seama de structura economiei și de sistemul fiscal al acestuia și promovând o distribuție egală a veniturilor și a averii.

4.4.3. Raportul privind viitorul competitivității europene a subliniat că economiile UE, care sunt cu 50 % mai mari decât în SUA, nu sunt canalizate în mod adecvat către investiții. Acțiunile necesare pentru finalizarea uniunii piețelor de capital, prin depășirea obstacolelor care împiedică acest lucru de atâția ani, nu mai pot fi amânate. În același timp, UE trebuie să revizuiască și să adapteze toate politicile care încurajează și promovează canalizarea capitalului către obiectivele prioritare de investiții ale Uniunii.

4.4.4. Reformele și investițiile naționale coordonate vor fi, de asemenea, o componentă-cheie a noii Busole pentru competitivitate a UE. Comisia a anunțat crearea unui nou instrument de coordonare a competitivității care ar urma să fie aplicat împreună cu măsurile luate de statele membre pentru concretizarea priorităților comune în materie de competitivitate. Ea precizează, în acest sens, că abordarea prin care se combină reformele și investițiile în vederea punerii în aplicare a priorităților UE la nivel național, introdusă în semestrul european și NextGenerationEU, va fi completată cu acțiuni transfrontaliere coordonate și la nivelul UE printr-un instrument de coordonare a competitivității. Acest instrument va avea ca scop alinierea politicilor și investițiilor industriale și de cercetare la nivelul UE și la nivel național și va funcționa împreună cu un semestru european raționalizat, axat pe reforme și investiții pentru competitivitate la nivel național. În plus, în următorul CFM, punerea în aplicare a instrumentului de coordonare a competitivității va fi sprijinită de un nou Fond pentru competitivitate. CESE solicită clarificări suplimentare cu privire la modul în care aceste instrumente sunt interconectate cu semestrul UE, evitând orice fel de birocrație suplimentară și inutilă.

Bruxelles, 30 aprilie 2025.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Oliver RÖPKE

([27]) EU competitiveness: Looking ahead – European Commission.

([28]) Provocarea de a răspunde simultan nevoii de creștere a productivității și competitivității economiilor lor, provocările geopolitice majore, de aplicare a conceptului de autonomie strategică deschisă în domenii precum securitatea și apărarea, politicile industriale și cele comerciale, de a înregistra progrese în îndeplinirea obiectivelor dublei tranziții verzi și digitale, de a consolida coeziunea socială și punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale.